

รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี ในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

Eclectic Learning Management Model that Promotes Good Democratic Citizenship

พรวิณัส อัมพวัน*

ปรีชา สามัคคี

สาขาการจัดการนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

กฤตพร แซ่แง๋ สายจันทร์

สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

*e-mail: pornvenus.am@gmail.com

Pornvenus Ampawan

Pricha Samakkhi

Program Innovation Management for Development Faculty of Education,

Nakhon Si Thammarat Rajibhat University

Kritaporn Sae-ngae Saichun

Faculty of Science and Technology, Rajamangala University of Technology

Srivijaya Nakhon Si Thammarat, Saiyai Campus

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา (2) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา และ (3) ประเมินประสิทธิผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12 จำนวน 50 คน กลุ่มทดลอง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 โรงเรียนท่าศาลาประสิทธิ์ศึกษา จำนวน 35 คน กลุ่มใช้จริง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 จำนวน 35 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ แบ่งขั้นตอนการวิจัยเป็น 3 ระยะ คือ 1) การศึกษาปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่ 2) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน และ 3) ประเมินประสิทธิผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความสอดคล้อง ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก ค่าประสิทธิภาพ E1/E2

ผลการวิจัยพบว่า (1) ปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยระดับมัธยมศึกษา คือ ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีเจตคติที่ดีในการเป็นพลเมือง นักเรียนมีความรู้ด้านทฤษฎีแต่ในทางปฏิบัตินักเรียนยังขาดจิตสำนึกในการเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยด้านการวัดผลและประเมินผล (2) ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา มีผลการประเมินความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ .63 และเมื่อนำไปทดลองใช้มีประสิทธิภาพ 81.5/88.77 ซึ่งเป็นตามเกณฑ์ 80/80 และทดลองใช้แบบทดสอบหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 มีค่าความยากง่ายเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ .55 ค่าอำนาจจำแนกเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ .24 ซึ่งมีคุณภาพตามเกณฑ์ 80/80 คือ มีความยากง่ายพอเหมาะสามารถจำแนกผู้เรียนได้ และ (3) ผลการประเมินประสิทธิผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่า คะแนนหลังเรียนเพิ่มขึ้น 7.28 และมีผลคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประจำหน่วยที่ 3 เท่ากับ 26.22 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และมีผลการประเมินทักษะความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยด้านคุณธรรม ($\bar{X}$ =4.71) ด้านสามัคคีธรรม ($\bar{X}$ =4.66) ด้านปัญญาธรรม ($\bar{X}$ =4.67) อยู่ในระดับมากที่สุด และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4/1 มีทักษะความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.68)

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

Abstract

The objectives of this study were to (1) explore problems related to learning management that promotes good democratic citizenship of secondary school students, (2) improve eclectic learning management model that promotes democracy among secondary school students, and (3) evaluate the effectiveness of implementing eclectic learning management model that promotes democracy among secondary school students. The samples were 50 secondary school Social Studies teachers in Secondary Education Office Area 12. An experimental group of 35 class 4/2 students and a control group of 35 class 4/1 students from Tha Sala Prasit Suksa School were selected using purposive sampling. The research instruments consisted of a questionnaire focusing learning management problems as well as a three-stage research lesson plan: 1) A study of problems related to learning management that promotes good democratic citizenship among secondary school students, 2) Improving eclectic learning management model that promotes good democratic citizenship among secondary school students, and 3) Evaluating the effectiveness of implementing eclectic learning management model that promotes good democratic citizenship among secondary school students. Statistical data analysis comprised percentages, mean, standard deviation, index of item-objective congruence (IOC), difficulty index, discrimination index, and effectiveness index: E1/E2.

The findings showed that: (1) in aspect of problems related to learning management that promotes good democratic citizenship, students had a good attitude toward being a knowledgeable citizen but they have lacked sense of good democratic citizenship in terms of measurement and evaluation that truly suits the key indicators and learning objectives; (2) the result, according to IOC, from an improvement of eclectic learning management that promotes good democratic citizenship of secondary school students including a pre-test, a set of hourly learning activities; Hour 1 (face to face and online) teaching for the topic: “Definition and Characteristics of a Good Citizen”; Hour 2 (role-play and drama); Hour 3 (project, worksheets, learning log, and post-test) was found to be equal to .63. The effectiveness of the implemented eclectic learning management model was 81.5/88.77, which met the 80/80 criteria. The difficulty index mean of the Unit 3 test was equal to .55. The discrimination index mean was equal to .24, which also met the 80/80 criteria indicating that the Unit 3 test (Good Democratic Citizenship) was suitable for implementing. (3) The results from evaluating eclectic learning management model that promotes good democratic citizenship among secondary school students indicated that the students scored higher on the post-test at 7.28 and their learning achievement for Unit 3 was equal to 26.22, which matched the set criteria. In addition, the evaluation result on being a good democratic citizen in terms of respect for individuals was at the highest level ($\bar{X}$ =4.71). Solidarity aspect was at the highest level ($\bar{X}$ =4.66). Wisdom aspect was at the highest level ($\bar{X}$ =4.67). Class 4/1 students’ skill of being a good democratic citizen was at the highest level ($\bar{X}$ =4.68).

Keywords: Learning Management Model, Good Democratic Citizenship, Eclectic Learning Management

บทนำ

ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 แต่พลเมืองยังคงขาดคุณลักษณะของพลเมืองดี ซึ่งคุณลักษณะของพลเมืองที่เอื้อต่อประชาธิปไตยไม่ได้เกิดขึ้นมาได้เองในตัวบุคคล แต่จำเป็นต้องได้รับการฝึกฝน เพราะคุณลักษณะบางประการเป็นเรื่องที่ฝืนกฎธรรมชาติของบุคคล เช่น การยอมรับความแตกต่างหรือการรับผิดชอบต่อสังคม รวมทั้งเรื่องความเข้าใจระบอบประชาธิปไตยที่ถูกต้อง ก็มีใช้เรื่องที่บุคคลจะรู้

ได้เอง หากต้องปลูกฝัง ชัดเกล้าทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนั้น พื้นฐานแรกของการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบพลเมือง คือ การจัดระบบการศึกษาที่ดี โดยมุ่งเน้นปลูกฝังความรู้ เรื่อง ประชาธิปไตยแก่ประชาชนตั้งแต่วัยเด็กในระบบโรงเรียน

แนวความคิด เรื่อง การจัดการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองที่มีคุณลักษณะความเป็นประชาธิปไตยไม่ควรจำกัดเฉพาะในห้องเรียนเพราะกระบวนการเรียนรู้ของคนเราเกิดจากประสบการณ์ที่ได้ลงมือปฏิบัติ การจัดการเรียนรู้อาจจำเป็นต้องจัดอย่างต่อเนื่องและผสมผสาน คำนึงถึงกลุ่มเป้าหมาย หลักสูตร วิธีการเรียนการสอน ทำกิจกรรม

ให้สอดคล้องเกี่ยวข้องกับชีวิตจริง ในปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนบนเว็บ (Web-based Instruction) ถือเป็น การส่งเสริมการเรียนรู้ที่ใช้เทคโนโลยี ดังนั้นการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Blended Instruction) ที่สอดคล้องกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ในบริบทของสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อการเพิ่ม ประสิทธิภาพการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน และ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ ผู้เรียนมีความรับผิดชอบในการวางแผนการเรียนรู้และเป็นการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกสรรสื่อการเรียนรู้ที่ หลากหลายตามความต้องการของผู้เรียน โดยมีลักษณะที่ สอดคล้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศ การผสมผสานสื่อ อิเล็กทรอนิกส์กับวิธีการเรียนการสอน เพื่อปรับ กระบวนการเรียนการสอน เน้นการส่งเสริมกระบวนการ เรียนรู้ของผู้เรียนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ที่สามารถ เข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว และสามารถหาความรู้จาก แหล่งต่าง ๆ ที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยบน พื้นฐานของข้อมูลที่เชื่อถือได้ ดังนั้นการเรียนรู้โดยใช้สื่อ อิเล็กทรอนิกส์จึงจำเป็นอย่างยิ่ง และวิธีการเรียนการสอน โดยใช้สื่อดังกล่าวเพื่อเสริมกระบวนการเรียนรู้จึงมี ความสำคัญมาก (Romru, 2010)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความ สนใจพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ส่งเสริม ความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นนวัตกรรมที่มีความแปลกใหม่ใน ระดับชั้นมัธยมศึกษาเพื่อดึงดูดใจความสนใจของนักเรียนให้ มากขึ้น และเป็นสื่อช่วยสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ ด้วยตนเอง ตามความพร้อมของผู้เรียน ตามหลักการที่เน้น นักเรียนเป็นศูนย์กลางอีกทั้งเป็นการนำเอาสื่อเทคโนโลยี สมัยใหม่ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนได้ พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ Ministry of Education, The Basic Education Core Curriculum A.D. (2008) ที่มุ่งเน้นส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุก เวลา ทุกสถานที่และเรียนรู้ได้จากสื่อการเรียนรู้และแหล่ง การเรียนรู้ทุกประเภท รวมทั้งจากเครือข่ายการเรียนรู้ ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ชุมชน และแหล่งอื่น ๆ เน้นสื่อที่ ผู้เรียนและผู้สอนใช้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง เพราะพลเมือง คือ รากฐานของประชาธิปไตย จิตสำนึก ประชาธิปไตย ก็คือ จิตสำนึกของความเป็นพลเมือง เรื่อง ของการสร้างประชาชนให้เป็นพลเมืองของประเทศจึงเป็น สิ่งที่ต้องดำเนินการไปพร้อม ๆ กับการปรับโครงสร้างทาง การเมืองอย่างเร่งด่วน เพื่อให้ประชาธิปไตยของประเทศ

ไทยมีรากฐานที่มั่นคง เพื่อแสวงหาแนวทางการจัดการ เรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย ผู้วิจัยจึงได้นำเสนอโครงการวิจัยเรื่องนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ ที่ ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยของ นักเรียนระดับมัธยมศึกษา
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ ผสมผสาน ที่ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษา
3. เพื่อประเมินประสิทธิผลการใช้รูปแบบการ จัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ที่ส่งเสริมความเป็น ประชาธิปไตยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบ Research and Development แบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาปัญหาของการจัดการเรียนรู้ แบบผสมผสานที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีในระดับ มัธยมศึกษา ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

ประชากรเป็นครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12 มี ทั้งหมด 99 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12 จำนวน 50 ท่าน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น เรื่อง ศึกษาปัญหาการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ส่งเสริม ความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย ระดับ มัธยมศึกษา จำนวน 1 ฉบับ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. วิเคราะห์เอกสาร ตำรา บทความและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความ เป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย ระดับมัธยมศึกษา
2. นำแบบสอบถามปัญหาการจัดการเรียนรู้ รายวิชาหน้าที่พลเมือง ระดับมัธยมศึกษา ที่สร้างขึ้นผ่าน ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ภาษาที่ใช้และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (IOC) ที่มีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้องใน เกณฑ์ที่ยอมรับได้ (Taveerat, 2000) ได้ค่าดัชนีความ สอดคล้องรายข้อระหว่าง .80-1.00 และปรับปรุงแก้ไข เกี่ยวกับรายละเอียดของคำถามให้มีความชัดเจนสามารถสื่อ ความได้ง่าย

การเก็บข้อมูลโดยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12 จำนวน 50 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เก็บแบบสอบถามภายในสองสัปดาห์ ได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 50 ฉบับ (ร้อยละ 100)

ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีในระบบอบประชาธิปไตย ระดับมัธยมศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญการสอนรายวิชาหน้าที่พลเมือง และสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 5 ท่าน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง

กลุ่มทดลองในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 จำนวน 35 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีในระบบอบประชาธิปไตย ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา คือ ร่างแผนการจัดการเรียนรู้ หน่วยที่ 3 เรื่องพลเมืองดีในระบบอบประชาธิปไตย โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน จำนวน 1 ชุด มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1. วิเคราะห์เอกสารตำรา บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของการจัดการเรียนรู้สาระหน้าที่พลเมือง ระดับมัธยมศึกษาแล้วออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ หน่วยที่ 3 เรื่องพลเมืองดีในระบบอบประชาธิปไตย โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ได้แก่คำนำ คำชี้แจง จุดประสงค์การเรียนรู้ แบบทดสอบก่อนเรียน แบบกิจกรรมการเรียนรู้ ใบงาน แบบบันทึกการเรียนรู้ แบบทดสอบหลังเรียน เฉลยแบบทดสอบ

2. แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ซึ่งมีความเชี่ยวชาญการสอนวิชาหน้าที่พลเมือง สาระสังคมศึกษา เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (ภาษาที่ใช้และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (IOC) ดัชนีความสอดคล้องที่มีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้องในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (Taveerat, 2000) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้อระหว่าง .80–1.00 และปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับรายละเอียดของคำถามให้มีความชัดเจนสามารถสื่อความได้ง่าย

นำข้อมูลที่รวบรวมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง และปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับรายละเอียดแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความชัดเจนสามารถสื่อความได้ง่าย

นำแผนการจัดการเรียนรู้ หน่วยที่ 3 เรื่องพลเมืองดีในระบบอบประชาธิปไตย โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ที่ได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาแล้วมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มใหญ่ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 35 คน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ต่อไป

การเก็บข้อมูลโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน จากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 5 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง

นำเสนอเครื่องมือที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพแล้ว หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตามวิธีของ Wongwanit (2002) ที่มีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป โดยใช้สูตร Rowinelli & Hambelton (1997) (อ้างถึงใน Rethjaruen, 2001) และนำผลการพิจารณาปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้

ทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้ หน่วยที่ 3 เรื่องพลเมืองดีในระบบอบประชาธิปไตย โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ก่อนการจัดการเรียนรู้ผู้วิจัยได้ชี้แจงหลักการ เหตุผล และประโยชน์ของการวิจัยให้แก่กลุ่มตัวอย่าง พร้อมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้แผนการจัดการเรียนรู้หน่วยที่ 3 เรื่องพลเมืองดีในระบบอบประชาธิปไตย เกิดประโยชน์สูงสุดโดยให้นักเรียนได้ศึกษาเนื้อหาทำกิจกรรม ลงภาคสนาม ทำแบบทดสอบระหว่างเรียนและแบบทดสอบหลังเรียนซึ่งผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการสังเกต สัมภาษณ์และจากแบบสอบถามความคิดเห็นแล้วนำไปแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ ของบทเรียนก่อนที่จะนำไปทดลองจริงชื่อหน่วยการเรียนรู้ พลเมืองดีในระบบอบประชาธิปไตย

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องความหมายและลักษณะของพลเมืองดีในระบบอบประชาธิปไตย

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีในระบบอบประชาธิปไตย

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องการส่งเสริมให้ผู้อื่นปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีในระบบอบประชาธิปไตย

ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีในระบบอบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ได้สร้างขึ้น เมื่อนำไปใช้กับนักเรียนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นไปตามเกณฑ์ $E1/E2=80/80$ ผลการหาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีในระบบอบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ได้สร้างขึ้น เมื่อนำไปใช้กับนักเรียน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียนเป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิภาพของแผนการจัดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตามเกณฑ์ 80/80 ใช้สูตร E_1/E_2 (Prasansoy, 2004) นำคะแนนที่สอบมาวิเคราะห์ เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความยากของแบบทดสอบ (P) เพื่อเลือกแบบทดสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไปและมีค่าความยากตั้งแต่ .20-.80 (Taveerat, 2000) โดยการวิเคราะห์ได้ข้อสอบที่มีค่าความยากง่ายระหว่าง .20-0.44 และค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .20-.48 โดยนำแบบทดสอบที่ไม่อยู่ในเกณฑ์ไปปรับปรุงใหม่ วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารแนวคิด หลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยใช้ตารางวิเคราะห์เนื้อหา

ระยะที่ 3 ประเมินประสิทธิผลการใช้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนท่าศาลาประสิทธิ์ศึกษา

กลุ่มตัวอย่างกลุ่ม ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนท่าศาลาประสิทธิ์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 จำนวน 35 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงเป็นกลุ่มที่ใช้จริง และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 จำนวน 35 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างสำหรับทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิผลการใช้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย ของนักเรียนระดับมัศึกษามีดังนี้

นำแผนการจัดการเรียนรู้ หน่วยที่ 3 เรื่องพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จำนวน 3 แผน ประกอบด้วย

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องความหมายและลักษณะของพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย

แผนการจัดการเรียนรู้ 2 เรื่องการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย

แผนการจัดการเรียนรู้ 3 เรื่องการส่งเสริมให้ผู้อื่นปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย

ดำเนินการจัดการเรียนรู้กับนักเรียนโรงเรียนท่าศาลาประสิทธิ์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 จำนวน 35 คน ก่อนการจัดการเรียนรู้ผู้วิจัยได้ชี้แจงหลักการ เหตุผล

และประโยชน์ของการวิจัยให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างพร้อมสร้างความเข้าใจให้กับนักเรียนเกี่ยวกับแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้แผนการจัดการเรียนรู้หน่วยที่ 3 เรื่องพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย เกิดประโยชน์สูงสุด

การเก็บข้อมูลโดยนำผลการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ หน่วยที่ 3 เรื่องพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน มาเปรียบเทียบกับผลสัมฤทธิ์เพื่อหาค่าเฉลี่ย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความสอดคล้อง ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก ค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1) จากผลการศึกษาปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย ระดับมัธยมศึกษา พบว่า ปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย ระดับมัธยมศึกษา เมื่อจำแนกรายด้านพบว่า ด้านหลักสูตร เนื้อหา ในประเด็นการนำผลการวิเคราะห์หลักสูตร คำอธิบาย รายวิชา มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลาง หลักสูตรสถานศึกษามาใช้จริงและต่อเนื่อง และขอบเขตเนื้อหาที่ชัดเจน ถูกต้อง ด้านรูปแบบการสอน ในประเด็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ไม่หลากหลาย อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านสื่อในการจัดการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ในประเด็นการใช้สื่อการสอนที่หลากหลายสอดคล้องกับการเรียนรู้ ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ ด้านการวัดผลและประเมินผล การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีเจตคติในการเป็นพลเมืองดี อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ Thonglue (2014) ที่ต้องการให้รูปแบบการจัดการเรียนรู้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย และข้อเสนอแนะของครูผู้สอนรายวิชาหน้าที่พลเมืองเห็นว่าปัญหาด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน นักเรียนมีความรู้ด้านทฤษฎี แต่ในทางปฏิบัติ นักเรียนยังขาดจิตสำนึกในการเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย จากผลการวิเคราะห์ผลปัญหาดังกล่าว จึงนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย ระดับมัธยมศึกษา

2) จากผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยระดับมัศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้เป็นแผนการจัดการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 แผนการ

จัดการเรียนรู้ที่ 1-3 มีองค์ประกอบดังนี้ วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้ ชั้นนำ ชั้นสอน ชั้นสรุป สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ ชั่วโมงที่ 1 แบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 ใบงาน ผ่านการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ เพราะว่าการออกแบบได้ศึกษาองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ Khammani (2012) ได้นำเสนอแนวคิดเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วม และสามารถนำไปใช้เป็นแนวปฏิบัติได้ และนำไปทดลองใช้ ได้ผลการจัดการเรียนรู้มาหาประสิทธิภาพเท่ากับ 81.5/88.77 ซึ่งมีผลสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 ค่าความยากง่ายของแบบทดสอบ (p) เท่ากับ .55 ค่าอำนาจจำแนก (r) เท่ากับ .24 จากผลการวิเคราะห์ผลปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย ระดับมัธยมศึกษา จึงนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ แบบผสมผสานที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยระดับมัธยมศึกษา โดยได้ศึกษาถึงองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ หน่วยที่ 3 เรื่องพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนแบบผสมผสานที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยระดับมัธยมศึกษา หลังจากการออกแบบได้ส่งแบบประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนรายวิชาหน้าที่พลเมือง มีความสอดคล้องในเกณฑ์ที่ยอมรับได้และสามารถนำไปใช้จริงได้

3) การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย พบว่า คะแนนหลังเรียนเพิ่มขึ้น 7.28 และมีผลคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประจำหน่วยที่ 3 เท่ากับ 26.22 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้และผลการประเมินทักษะความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย ด้านการวรรณกรรม ($\bar{X}$ =4.72) ด้านสามัคคีธรรม ($\bar{X}$ =4.64) ด้านปัญญาธรรม ($\bar{X}$ =4.64) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4/1 มีทักษะความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย ($\bar{X}$ =4.64) อาจเนื่องมาจากการออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยระดับมัธยมศึกษา มีการเน้นการพัฒนาเจตคติผู้เรียนโดยตรง ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีในการเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย และผลการประเมินทักษะความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยทั้งด้านการวรรณกรรม ปัญญาธรรม และสามัคคีธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพแต่ไม่สอดคล้องกับแนวคิดของ Techatanon (2008) การใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอนของครูไม่

น่าสนใจทำให้ผู้เรียนไม่เกิดประสบการณ์โดยตรงส่งผลการจัดการเรียนรู้ไม่ตรงตามเป้าหมายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองรักการอ่านมีนิสัยใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิต การสร้างทักษะการเรียนรู้และทักษะชีวิตตลอดจนไม่สามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นได้

สรุป

ปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยโดยภาพรวมปัญหาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแล้วต้องมีการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในประเด็นการพัฒนาผู้เรียนให้มีเจตคติในการเป็นพลเมืองดี ด้านการวัดผลและประเมินผล ในประเด็นการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดและวัตถุประสงค์การเรียนรู้มากที่สุด และด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน นักเรียนมีความรู้ด้านทฤษฎี แต่ในทางปฏิบัติ นักเรียนยังขาดจิตสำนึกในการเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย

ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย ระดับมัธยมศึกษา เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ที่ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยในชั่วโมงที่ 1 เรียนรู้แบบ Face to Face และ Online เมื่อนักเรียนมีความรู้แล้ว เพื่อให้นักเรียนมีความตระหนักในความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย ชั่วโมงที่ 2 จัดการเรียนรู้แบบ Role-Play Method และเมื่อนักเรียนมีความตระหนักในความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยแล้ว ชั่วโมงที่ 3 จัดการเรียนรู้แบบ Problem Based Learning เพื่อให้ นักเรียนเผยแพร่และส่งเสริมให้บุคคลอื่นมีความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย

จากผลการประเมินประสิทธิผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยระดับมัธยมศึกษา มีผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า คะแนนหลังเรียนดีกว่าก่อนเรียน ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยระดับมัธยมศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1. โรงเรียนควรส่งเสริมการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีใน

ระบอบประชาธิปไตยระดับมัธยมศึกษา ในการจัดการเรียน การสอน เพื่อเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้การจัดการเรียน การสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของนักเรียนที่ดีขึ้นนักเรียนมีเจตคติที่ดีในการเป็น พลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย

2. การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ ผสมผสานที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีในระบอบ ประชาธิปไตย ระดับมัธยมศึกษา ไปใช้ ผู้ใช้ควรศึกษาคำแนะนำในการปฏิบัติอย่างละเอียด และดำเนินการอย่าง เป็นขั้นเป็นตอนและครบถ้วน เพื่อให้ชุดคู่มือนี้เกิดผล ในทางปฏิบัติและมีประโยชน์มากที่สุดต่อผู้เรียน

References

- Khammani, T. (2012). *Process Learning: Awide Choice*. Bangkok:ChaulalongKorn University Printing House. [in Thai]
- Ministry of Education,The Basic Education Core Curriculum A.D. (2008). Bangkok,The Agricultural Co-operative Federation of Thailand Printing House. [in Thai]
- Prasansoy, W. (2004). *Computer-Assisted Lesson: An Educational Innovation*. 2thed. Bangkok: Med Sai Printing. [in Thai]
- Rethjaruen, P. (2001). *Educational Measurement and Evaluation*. 2thed. Bangkok: n.p. [in Thai]
- Romru, I. (2010). *The Development of Blended Learning. To Enhance the Pursuit of self-Bangkok*: King Mongkut's University of Technology. [in Thai]
- Taveerat, P. (2000). *Research Methods in Behavioral Science and Social Sciences*. Bangkok: Srinakharinwirot University. [in Thai]
- Techatanon, S. (2008). *Comparison of Learning Results in the Social Studies, Religion and Culture Learning Substance Group Entitled 'Thailand Geography' of Mathayom Suksa 1 Students Through the 4 MAT Learning Activity Arrangement Versus Through the Thinking Diagram*. M.Ed. Thesis, Mahasarakham University. [in Thai]
- Wongwanit, S. (2002). *Tips for Classroom Research Writing*. Bangkok: Aksorn Thai Printing. [in Thai]